

HOTĂRÂREA CURȚII

DIN 27 MAI 1981¹

Amministrazione delle Finanze dello Stato

împotriva

Essevi SpA și Carlo Salengo

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Corte d'Appello din Milano)

„Regimul fiscal al alcoolului”

Cauzele conexate 142/80 și 143/80

În cauzele conexate 142/80 și 143/80,

având ca obiect cereri adresate Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Corte d'Appello din Milano pentru pronunțarea, în litigiile pendente în fața acestei instanțe, între

pe de o parte,

AMMINISTRAZIONE DELLE FINANZE DELLO STATO

și

pe de altă parte,

ESSEVI, SpA, cu sediul social în Milano (cauza 142/80),

și

CARLO SALENGO, cu sediul în Genova (cauza 143/80),

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 95 din Tratatul CEE prin raportare la legislația italiană referitoare la impozitul de stat asupra rachiurilor importate,

CURTEA,

compusă din domnii J. Mertens de Wilmars, președinte, P. Pescatore, Mackenzie Stuart și T. Koopmans, președinți de cameră, O'Keefe, G. Bosco, A. Touffait, O. Due și U. Everling, judecători,

avocat general: domnul F. Capotorti

grefier: domnul A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin două ordonanțe din 19 februarie 1980, primite la Curte la 12 iunie 1980, Corte d'appello din Milano a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, întrebări preliminare privind interpretarea articolelor 95 și 169 din Tratatul CEE în vederea determinării compatibilității cu tratatul a menținerii, potrivit legislației italiene, a unui regim de impozitare diferențiată în privința taxării rachiurilor de vin.

2 Din dosarul cauzei rezultă că cele două întreprinderi intimat în acțiunea principală au importat, în cazul celei dintâi, de la 1 martie 1962 până la 1 decembrie 1967, iar în cazul celei de-a doua întreprinderi, de la 18 aprilie 1960 până la 25 octombrie 1971, coniac de origine franceză, pentru care au achitat taxele stabilite prin Legea privind alcoolul etilic „de categoria întâi”, adică referitoare la băuturile spirtoase care nu îndeplinesc cerințele stabilite în privința provenienței și fabricării sau, în măsura în care erau produse în afara teritoriului statului, care nu pot fi controlate în stadiul de producție.

3 Intimatele în acțiunea principală au introdus în fața Tribunale di Milano o acțiune având ca obiect restituirea taxelor plătite, invocând încălcarea articolului 95 din Tratatul CEE, în perioadele menționate mai sus, și au obținut pronunțarea hotărârilor din 26 ianuarie și, respectiv, 1 iunie 1978, care obligau administrația italiană a finanțelor de stat să restituie taxele percepute în mod necuvenit.

4 La 31 august 1978, administrația italiană a finanțelor de stat a atacat aceste hotărâri și, în cursul procedurii, a invocat jurisprudența Corte Suprema di Cassazione (Curtea Supremă de Casație) care, în hotărârile sale 1317, 1318 și 1321 din 1 martie 1979, a recunoscut că sistemul de impozitare contestat era legal în temeiul legislației comunitare. Administrația italiană a finanțelor de stat a subliniat, în această etapă, că, printr-un aviz din 28 februarie 1969, Comisia Comunităților Europene a recunoscut că Republica Italiană avea dreptul de a

---

¹ Limba de procedură: italiana.

impune taxa ca un instrument al politicii sale agricole în sectorul alcoolului și de a menține provizoriu regimul de impunere diferențiată contestat. În acest aviz, Comisia a recunoscut, în mod expres, că regimul respectiv reprezenta un „ajutor” compatibil cu normele comunitare, astfel încât impozitul de stat a fost aplicat în mod legitim asupra produselor alcoolice importate din Franța.

5 Corte d'appello consideră că elementele menționate mai sus nu sunt de natură să soluționeze în întregime problema invocată în fața sa. Aceasta subliniază că, cu toate că în avizul său din 28 februarie 1969 Comisia a admis că Italia era îndreptățită să mențină și să aplice regimul de impozitare în litigiu ca instrument al politicii sale agricole, de la acea dată au intervenit mai multe elemente noi. În acest sens, face trimitere la hotărârea pronunțată de Curte la 15 octombrie 1969 în cauza 16/69, Comisia împotriva Italiei, Rec., p. 377, prin care s-a constatat că rachiurile, lichiorurile și alte băuturi spirtoase nu sunt produse agricole în sensul tratatului, la hotărârea din 10 decembrie 1974 în cauza 48/74, Charmasson, Rec., p. 1383, prin care s-a stabilit incompatibilitatea cu piața comună, după expirarea perioadei de tranziție, a obstacolelor în calea schimburilor comerciale între statele membre, chiar dacă aceste obstacole fac parte dintr-o organizare națională a pieței și, în cele din urmă, la avizul motivat adresat de Comisie Republicii Italiene la 31 iulie 1978, referitor la o taxare diferențiată în ceea ce privește aplicarea atât a impozitului de stat, cât și a impozitului pe producție.

6 Având în vedere aceste elemente noi, cât și argumentația prezentată în fața sa de către administrația finanțelor de stat, Corte d'appello a solicitat Curții să se pronunțe printr-o hotărâre preliminară în sensul:

„— determinării efectului care este necesar să fie atribuit avizelor emise de Comisie conform articolului 169 din Tratatul CEE, avize menționate mai sus; apoi, al clarificării situației dacă Italia a încălcat articolul 95 din tratat prin aplicarea în cazul rachiurilor de vin importate din alte state membre a unui sistem de impozitare care include impozitul de stat cu o valoare de 60 000 lire pe hectolitrul de alcool pur (90 000 lire, începând din martie 1976), care nu este prevăzut pentru produsul național similar și nu se aplică acestuia;

—stabilirii dacă, după începutul celei de-a doua etape prevăzute la articolul 95 paragraful al treilea ca termen final pentru eliminarea reglementărilor interne contrare principiului egalității de impozitare stabilit la alineatele (1) și (2) ale aceluiași articol, Italia putea fi autorizată, cu titlu derogatoriu, să mențină o discriminare preexistentă în importul de rachiuri de vin”.

Cu privire la fapte premergătoare litigiilor

7 Din documentele depuse în fața Curții de către guvernul italian, reiese că, la 8 mai 1968, Comisia a adresat ministrului italian al afacerilor străine următoarea scrisoare:

„Vă rog să binevoiți a supune atenției guvernului italian următoarele observații referitoare la impozitele pe alcool.

Legislația fiscală italiană privind impozitul pe alcool stabilește că se plătește un impozit de stat de 60 000 lire/hl de alcool pur și un impozit pe producție de 60 000 lire/hl de alcool pur. Sunt prevăzute numeroase reduceri în favoarea anumitor produse, printre care rachiurile de vin și din marc. Aceste rachiuri sunt scutite de impozite de stat și li se aplică un impozit pe producție de 53 000 lire/hl pentru rachiurile de vin și de 50 000 lire/hl pentru rachiurile de marc.

Or, rachiurile de vin și de marc importate se taxează cu un impozit de stat de 60 000 lire/hl de alcool pur și un impozit pe producție de 60 000 lire/hl de alcool pur.

Acest regim diferențiat, în defavoarea produselor importate, contravine articolului 95 din tratat [...].

Prin scrisoarea sa din 4 noiembrie 1965 Comisia a comunicat deja guvernului italian observațiile sale cu privire la aceste probleme. Prin scrisoarea de la Reprezentanța permanentă italiană din data de 12 februarie 1966, guvernul italian a comunicat Comisiei opinia sa. Conform guvernului italian impunerile diferențiate privind alcoolul au drept scop să permită coexistența diverselor materii prime pentru producerea alcoolului și în același timp să asigure comercializarea anumitor materii prime utilizate în producția de alcool agricol. În consecință, eliminarea acestui regim diferențiat nu poate fi prevăzută decât pentru momentul în care interesele agricole italiene din acest sector sunt asumate, în cadrul politicii agricole comune în privința alcoolului. Pe de altă parte, autoritățile italiene susțin că discriminări cel puțin la fel de importante există în celelalte state membre, precum sunt cele care rezultă din existența monopolurilor în Franța și în Germania.

Comisia nu intenționează să nege în totalitate existența problemelor agricole generate de alcool în Italia. Comisia susține, din acest motiv, că impunerile diferențiate, stabilite de legislația italiană și rezultate din aplicarea impozitului de stat, pot să fi incuviințate provizoriu, dat fiind că impozitul de stat constituie, într-un anumit sens, instrumentul politicii agricole italiene în materie de alcool, care permite alcoolurilor de orice origine să fie comercializate pe piață indiferent de costul materiei prime.

Cerințele agricole, cu toate acestea, nu justifică toate diferențele de impunere, menționate mai sus, între produsele naționale și produsele importate; necesitățile agricole sunt deja asumate prin impozitul de stat, aplicat numai produselor importate. Rezultă că nu pot fi invocate considerații cu caracter agricol, de asemenea, pentru impozitul pe producție, pentru a justifica impunerea diferențiată în dezavantajul rachiurilor de vin și de marc importate și al produselor similare vermutului și vinului de Marsala importate.

Pentru aceste motive, Comisia reține că Republica Italiană nu și-a îndeplinit obligațiile care îi sunt impuse prin tratat în ceea ce privește reducerea impozitului pe producție asupra rachiurilor de vin și de marc și reducerea impozitului pe producție asupra alcoolului utilizat la fabricarea vermutului și a vinului de Marsala. Pentru aceste motive, Comisia invită Guvernul Republicii Italiene, în temeiul articolului 169 din tratat, să-i aducă la cunoștință observațiile sale cu privire la cele precedente, în termen de o lună de la primirea prezentei. Comisia își rezervă dreptul de a transmite, în cazul în care este necesar, după luarea la cunoștință a acestor observații, avizul motivat menționat la articolul 169.”

8 Întrucât guvernul italian nu a dat curs cererilor Comisiei, aceasta a formulat, în termenii următori, la 28 februarie 1969, un aviz motivat în temeiul articolului 169 din tratat privind impozitele de consum asupra alcoolului:

„În Italia, alcoolurile naționale sunt supuse impozitului de stat de 60 000 lire pe hl de alcool pur și impozitului pe producție de 60 000 lire pe hl de alcool pur. Legea prevede numeroase reduceri, în special, pentru rachiurile de vin și de marc, care sunt scutite de impozitul de stat și sunt supuse impozitului pe producție de 53 000 lire/hl pentru rachiurile de vin și de 50 000 lire/hl pentru rachiurile de marc.

Rachiurile de vin și de marc importate în Italia, în schimb, sunt supuse impozitului de stat de 60 000 lire pe hl de alcool pur și impozitului pe producție de 60 000 lire pe hl de alcool pur [...].

Din noiembrie 1965, Comisia a atras atenția guvernului italian asupra caracterului discriminatoriu al acestui regim.

În continuare, prin scrisoarea din 8 mai 1968, Comisia a declanșat procedura prevăzută la articolul 169 din Tratatul CEE pentru încălcarea articolului 95 din tratat. În răspunsul său, prin scrisoarea din 23 iulie 1968 a Reprezentanței permanente din Italia, guvernul italian a informat Comisia că nu are intenția de a elimina impozitățile diferențiate în cauză atâta timp cât nu se introduc modificări ale monopolurilor naționale existente în Germania și în Franța și nu se instituie o politică agricolă comună pentru acest sector [...].

Cu excepția unui singur punct, argumentările nu sunt de natură să pună în discuție temeiului punctului de vedere exprimat de Comisie în scrisoarea sa din 8 mai 1968. S-a arătat, înainte de toate, că în niciun caz statele membre nu se pot prevala de încălcările de aceeași natură comise de alte state membre pentru a se sustrage de la îndeplinirea obligațiilor care decurg pentru acestea din dispozițiile tratatului.

În ceea ce privește argumentul conform căruia Italia își pune în aplicare politica sa agricolă în privința alcoolului recurgând la impozit și nu își poate modifica poziția decât în contextul punerii în aplicare a unei politici comune privind alcoolul, Comisia a admis deja, în scrisoarea menționată din 8 mai 1968, că Italia poate, în mod efectiv, să aplice impozitul ca un instrument al politicii sale agricole în acest sector și să mențină, în mod provizoriu, într-un astfel de cadru, impozitățile diferențiate până la valoarea de 60 000 lire pe hl de alcool pur care rezultă din aplicarea impozitului de stat. Recursul la o astfel de diferențiere permite comercializarea alcoolurilor la un preț mai mult sau mai puțin uniform, indiferent de prețul lor de cost.”

9 În continuarea acestui aviz motivat, Comisia concluzionează că, în ceea ce privește diversele aspecte ale regimului fiscal, altele decât impozitul de stat, a existat o neîndeplinire de către Republica Italiană a obligațiilor în temeiul tratatului. Este necesar să se observe că acest aviz motivat nu a determinat introducerea unei acțiuni în fața Curții.

10 La 31 iulie 1975, Comisia a adresat guvernului italian, în temeiul articolului 169 primul paragraf, o nouă comunicare care formulează, în lumina normei de nediscriminare conținute în articolul 95, anumite critici privind regimul fiscal al alcoolului în vigoare în Italia în ceea ce privește impozitul pe producție, impozitul de stat obișnuit și impozitul de stat special și prin care se solicită guvernului italian să pună capăt discriminărilor pe care acest regim le atrage după sine în privința produselor importate din alte state membre.

11 Având în vedere că răspunsul autorităților italiene cu privire la noua acțiune din partea acesteia nu a fost mulțumitor pentru Comisie, aceasta din urmă a formulat, la 31 iulie 1978, un aviz motivat cu privire la o impozitare diferențiată în ceea ce privește aplicarea impozitului pe producție și a impozitului de stat asupra alcoolului. Așa cum se întâmplase anterior, nici acest aviz motivat nu a fost urmat de introducerea unei acțiuni în fața Curții.

12 Guvernul italian a argumentat în fața Curții că regimul de impunere în litigiu nu reprezintă în realitate altceva decât un ajutor în favoarea agriculturii, acordat sub forma unui avantaj fiscal rezervat producției naționale. Acesta estimează că regimul respectiv de ajutor

a fost confirmat prin avizul motivat din 28 februarie 1969 și că, în absența unei măsuri contrare, această autorizație există încă și, prin urmare, trebuie să fie acceptată ca fiind validă de către instanțele naționale. Chiar în absența unei autorizații, acest ajutor poate fi menținut în temeiul articolului 93, fiind vorba despre un ajutor anterior intrării în vigoare a tratatului.

Cu privire la sfera de aplicare a luărilor de poziție și la avizul emis de către Comisie în cadrul procedurii prevăzute la articolul 169

13 Scopul întrebărilor adresate de Corte d'appello este, în primul rând, acela de a clarifica care sunt sfera de aplicare și autoritatea juridică a avizelor emise de către Comisie în cadrul procedurii privind introducerea acțiunilor în temeiul articolului 169 din tratat împotriva unui stat care nu și-a îndeplinit obligațiile sale. Mai precis, se urmărește să se determine care poate fi efectul juridic al unei asigurări de tipul celei care a fost dată de Comisie în scrisoarea sa de punere în întârziere din 8 mai 1968 și în avizul său din 28 februarie 1969, emis în temeiul articolului 169 din tratat, care autorizează Italia să mențină provizoriu un regim numit de „impozitare diferențiată”.

14 Articolul 169 prevede că, în cazul care Comisia consideră că un stat membru nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul tratatului, „emite un aviz motivat în această privință, după ce acordă statului posibilitatea de a-și prezenta observațiile”. Comisia, se adaugă în acest articol, poate sesiza Curtea în cazul în care statul în cauză nu se conformează avizului în termenul stabilit de Comisie.

15 Scopul acestei proceduri preliminare, care se înscrie în cadrul general al misiunii de supraveghere încredințată Comisiei prin articolul 155 prima liniuță, este, în primul rând, de a oferi ocazia statului membru să-și justifice poziția și, după caz, să permită Comisiei să determine statul membru să se conformeze de bunăvoie cerințelor tratatului. În cazul în care această încercare de a ajunge la un acord nu este încoronată de succes, funcția avizului motivat este aceea de a defini obiectul litigiului.

16 Pe de altă parte, Comisia nu are competența de a determina de manieră definitivă, prin avizele formulate în temeiul articolului 169 sau prin alte luări de poziție în cadrul acestei proceduri, drepturile și obligațiile unui stat membru sau de a-i oferi garanții cu privire la compatibilitatea cu tratatul a unui anumit comportament. Conform sistemului avut în vedere în articolele 169 - 171 din tratat, determinarea drepturilor și obligațiilor statelor membre și aprecierea comportamentului lor nu poate rezulta decât dintr-o hotărâre a Curții.

17 Cu atât mai mult, Comisia nu poate, în luările de poziție și avizele pe care le adoptă în

temeiul articolului 169, să scutească un stat membru de respectarea obligațiilor care îi revin în temeiul tratatului. Asemenea asigurări nu pot avea drept efect, în mod special, împiedicarea justițiabililor de a-și susține, în justiție, drepturile conferite prin tratat, împotriva actelor legislative sau administrative ale unui stat membru, care pot fi incompatibile cu dreptul comunitar.

18 Este, prin urmare, necesar să se răspundă la prima parte a întrebărilor adresate că avizele emise de către Comisie în temeiul articolului 169 nu au efect juridic decât în raport cu sesizarea Curții, în cadrul acțiunilor în neîndeplinirea obligațiilor de către stat și că, prin luările de poziție în cadrul acestei proceduri, Comisia nu poate să exonereze un stat membru de obligațiile sale sau să aducă atingere drepturilor conferite prin tratat persoanelor de drept privat.

Cu privire la compatibilitatea cu articolul 95 a unui regim de impozitare diferențiat privind alcoolul

19 A doua parte a întrebărilor adresate vizează să stabilească dacă un stat membru poate aplica produselor alcoolice originare din alte state membre o taxă fiscală de care produsele naționale similare sunt, în totalitate sau în parte, scutite.

20 Din ordonanțele de trimitere rezultă că raportul de similitudine, în sensul articolului 95, dintre produsul importat (în acest caz, coniac de origine franceză) și produsul național concurent (în acest caz rachiul de vin sau de marc) nu este contestat. Conform indicațiilor furnizate de către guvernul italian, diferența de regim fiscal dintre o marfă și alta rezultă din faptul că alcoolul importat, clasificat drept „alcool de categoria întâi”, este supus ca atare unei rate de impozitare integrale, în timp ce alcoolul corespondent de fabricație națională este clasificat drept „alcool de categoria a doua”, scutit de impozitul de stat, înțelegându-se că, în această categorie, poate fi clasat numai alcoolul a cărui fabricație este posibil să fie controlată în stadiul de producție pe teritoriul statului italian.

21 Astfel cum a afirmat Curtea, în temeiul unei jurisprudențe constante (a se vedea, mai recent, hotărârea din 14 ianuarie 1981, SA Chemical Farmaceutici, cauza 140/79), dreptul comunitar nu restrânge, în etapa actuală a evoluției sale, libertatea fiecărui stat membru de a stabili un sistem de impozitare diferențiat pentru anumite produse, în funcție de criterii obiective, cum este, de exemplu, natura materiilor prime utilizate sau procedeele de producție aplicate. Astfel de diferențe sunt compatibile cu legislația comunitară în cazul în care urmăresc obiective de politică economică compatibile, și acestea, cu cerințele tratatului și ale legislației secundare și în cazul în care modalitățile lor sunt de natură să evite orice

formă de discriminare, directă sau indirectă, cu privire la importurile provenind din alte state membre sau de protejare a producțiilor naționale concurente.

22 Or, faptul de a subordona acordarea unei scutiri fiscale sau beneficiul unei rate de impozitare reduse posibilității de a controla producția pe teritoriul național constituie o condiție pe care, ipotetic vorbind, produsele similare provenind din alte state membre nu o pot îndeplini. O astfel de cerință are drept efect excluderea de la început a acestor produse de la beneficiul avantajului fiscal în cauză și de a-l rezerva producției naționale. Prin urmare, se pare că un astfel de sistem de impozitare are un caracter discriminatoriu și intră, ca atare, sub incidența interdicției prevăzute la articolul 95.

23 Este, prin urmare, necesar să se răspundă la a doua parte a întrebărilor adresate că un sistem de impozitare a alcoolului organizat astfel încât să rezerve numai producției naționale exceptări sau reduceri ale ratei fiscale constituie o discriminare interzisă prin articolul 95 din tratat.

Cu privire la efectul articolului 95 în timp și cu privire la raporturile acestuia cu regimul ajutoarelor

24 A treia parte a întrebărilor urmărește să clarifice dacă, la expirarea termenului stabilit la articolul 95 paragraful al treilea, un stat membru a putut fi autorizat să mențină, cu titlu derogatoriu, o discriminare preexistentă în regimul fiscal aplicabil importului de rachiu de vin.

25 Din dosarul cauzei, precum și din tezele dezvoltate de guvernul italian în procedura din fața Curții, rezultă că instanța națională dorește să afle dacă opinia exprimată de Comisie prin scrisoarea sa din 8 mai 1968 și prin avizul motivat din 28 februarie 1969 cu privire la menținerea provizorie a regimului numit „de impozitare diferențiată” în ceea ce privește impozitul de stat poate să fie echivalentă cu aprobarea unui ajutor în sensul articolelor 92 și 93 din tratat, chiar și după expirarea termenului stabilit la articolul 95 paragraful al treilea.

26 În sensul articolului 95 paragraful al treilea, „statele membre elimină sau corectează, cel mai târziu la începutul celei de-a doua etape, dispozițiile existente la intrarea în vigoare a prezentului tratat care sunt contrare normelor de mai sus”.

27 Din acest text, rezultă că data de 31 decembrie 1961 a constituit limita maximă până la care statele membre aveau obligația de a elimina din legislațiile lor și din practicile lor fiscale toate măsurile incompatibile cu norma nediscriminării enunțate la primele două paragrafe ale articolului 95. Prin urmare, începând cu această dată dispozițiile respective și-

au produs efectele pe deplin și pot fi invocate de persoanele de drept privat împotriva oricărui stat membru.

28 Argumentul susținut de statul italian, atât în fața instanței naționale, cât și în fața Curții, în sensul că derogarea formulată de Comisie în scrisoarea din 8 mai 1968 și în avizul motivat din 28 februarie 1969 constituie autorizarea unui ajutor în sensul tratatului, nu poate fi susținută nici în fapt, nici în drept. Este suficient să se remarce în această privință că, în conformitate cu sistemul tratatului, un ajutor nu poate fi instituit sau autorizat sub formă de discriminări fiscale, din partea unui stat membru, în ceea ce privește produsele care provin din alte state membre.

29 Este necesar, prin urmare, să se răspundă celei de a treia părți a întrebărilor că, în temeiul articolului 95 paragraful al treilea, norma de nediscriminare formulată la primele două alineate ale aceluiași articol și-a produs pe deplin efectele începând cu 1 ianuarie 1962 și că un stat membru nu mai poate fi autorizat să mențină după această dată o discriminare fiscală preexistentă în regimul aplicabil importului de rachiuri care provin din alte state membre.

Cu privire la efectele în timp ale prezentei hotărâri

30 În observațiile sale prezentate Curții, guvernul italian a susținut că, în eventualitatea în care Curtea ar constata absența efectelor luărilor de poziție ale Comisiei în ceea ce privește aplicarea în prezenta cauză a interdicției prevăzute la articolul 95, s-ar limita sfera de aplicare a hotărârii sale la eventualele percepere incorecte de impozite care pot avea loc în viitor, recunoscând în schimb, în ceea ce privește trecutul, caracterul definitiv al efectelor exonerării încuviințate de Comisie.

31 În această privință, guvernul italian invocă, pe de o parte, precedentul creat de hotărârea din 8 aprilie 1976 (Defrenne, cauza 43/75, Rec., p. 455), prin care Curtea recunoaște, pe baza principiului general al certitudinii juridice, competența sa de a limita, în mod excepțional posibilitatea celor interesați de se prevala de propriile hotărâri. Acestor considerații se adaugă, în acest caz, necesitatea de a proteja încrederea legitimă pe care guvernul italian o poate avea în validitatea unei măsuri fiscale care a fost în mod expres autorizată de executivul comunitar.

32 Pe de altă parte, guvernul italian atrage atenția asupra faptului că impozitele în litigiu au fost transferate de către importatori asupra comerțului, astfel încât restituirea acestora ar antrena o sarcină grea pentru finanțele publice italiene fără a genera vreun avantaj corespondent pentru consumatori, care, de fapt, sunt singurii afectați de măsura fiscală în cauză.

33 În ceea ce privește primul argument, este necesar să se amintească că dispoziția relevantă din tratat, anume articolul 95, și chestiunea aplicabilității sale directe fac obiectul unei jurisprudențe vechi, ample și diversificate, care nu lasă nici un dubiu în privința sferei de aplicare a dispoziției respective. Este suficient să se amintească în această privință că, prin hotărârea sa din 14 decembrie 1962 (Comisia împotriva Marelui Ducat al Luxemburgului și Regatului Belgiei, cauzele 2/62 și 3/62, Rec., p. 815), chiar la momentul perceperilor în litigiu, Curtea subliniase deja cerințele riguroase inerente acestei dispoziții a tratatului.

34 În ceea ce privește măsurile fiscale care formează obiectul litigiului, este necesar să se arate că, și dacă luările de poziție ale Comisiei în privința acestora începând cu 4 noiembrie 1965 au putut genera, cu privire la autoritățile italiene, o aparență de legalitate, incertitudinile care s-au manifestat atât pe plan comunitar, cât și pe plan național de la această dată în ceea ce privește compatibilitatea măsurilor în cauză cu dreptul comunitar exclud posibilitatea ca guvernul italian, în acest caz, să invoce cerințele privind securitatea juridică sau existența unei stări de încredere legitimă, astfel încât să se justifice o limitare în timp a sferei de aplicare a prezentei hotărâri.

35 În ceea ce privește argumentul determinat de circumstanța că impozitele a căror restituire face obiectul acțiunilor principale au fost transferate asupra consumatorilor, este necesar să se precizeze că protejarea drepturilor garantate în acest domeniu de ordinea juridică comunitară nu impune acordarea unei restituiri a taxelor percepute necuvenit în condiții care ar determina o îmbogățire nejustificată pentru titularii drepturilor. Prin urmare, nimic nu împiedică, din punctul de vedere al dreptului comunitar, instanțele naționale să țină cont, în conformitate cu dreptul intern, de faptul că taxele percepute necorespunzător au putut fi incluse în prețurile întreprinderii debitoare a taxei și transferate cumpărătorilor (hotărârea din 27 martie 1980, Amministrazione delle Finanze împotriva Denkavit italiana, cauza 61/79, Rec., p. 1205).

Cu privire la cheltuielile de judecată

36 Cheltuielile efectuate de către Guvernul Republicii Italiene și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Corte d'appello di Milano, prin ordonanțele din 19 februarie 1980, declară și hotărăște:

(1) Avizele emise de Comisie în temeiul articolului 169 din Tratatul CEE nu au efect juridic decât în raport cu sesizarea Curții, în cadrul acțiunilor în neîndeplinirea obligațiilor de către stat. Prin luările de poziție în cadrul acestei proceduri, Comisia nu poate să exonereze un stat membru de obligațiile sale sau să aducă atingere drepturilor conferite prin tratat persoanelor de drept privat.

(2) Un sistem de impozitare a alcoolului organizat astfel încât să rezerve numai producției naționale exonerări sau reduceri ale ratei fiscale constituie o discriminare interzisă prin articolul 95 din Tratatul CEE.

(3) În temeiul articolului 95 paragraful al treilea din Tratatul CEE, norma de nediscriminare formulată la primele două paragrafe ale aceluiași articol și-a produs pe deplin efectele începând cu 1 ianuarie 1962. Un stat membru nu mai poate fi autorizat să mențină după această dată o discriminare fiscală preexistentă în regimul aplicabil importului de rachiuri origine din alte state membre.

Mertens de Wilmars   Pescatore   Mackenzie Stuart   Koopmans   O'Keefe

Bosco   Touffait   Due   Everling

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 27 mai 1981.

Grefier

Președinte

A. Van Houtte

J. Mertens de Wilmars